

Stichting Co-bomen (Lent/Nijmegen)

‘Op vergeten plekken in de Waalsprong liggen prachtige boomgaarden. Ze worden niet gebruikt en raken vervallen. En toch geven ze heerlijke vruchten. Tot zover hebben we appels, peren, vlier en noten ontdekt. Wij willen de boomgaarden weer in functie brengen zodat we er samen de vruchten van kunnen plukken.’

1. Inleiding

Stichting Co-bomen brengt boomgaarden in de Waalsprong bij Nijmegen die niet meer worden verbruikt en vervallen raken weer in functie, zodat mensen er samen de vruchten van kunnen plukken. Het initiatief is niet opgezet vanuit een commercieel oogpunt, maar om de burgers betrokken te houden bij het beheren van de natuur en ze daar verantwoordelijkheid voor te laten nemen. Het initiatief is in 2014 opgestart als een stichting en heeft momenteel (een jaar later) 125 leden.

2. Principes

Het initiatief van Co-bomen is niet opgezet volgens economische principes. Het is bedoeld om door middel van participatie van burgers en burgerverantwoordelijkheid de mensen betrokken te houden bij het beheren van de natuur. Door deze participatie wordt er een maatschappelijke waarde gecreëerd; het brengt de mensen samen. Vaak zijn het mensen uit dezelfde buurt die deelnemen en dat levert onderling contact op. Bij de activiteiten wordt er ook vaak een lunch o.i.d. georganiseerd. Zo wordt al met al de sociale cohesie versterkt. De boomgaarden zijn voor iedereen toegankelijk, wat er voor zorgt dat het een ontmoetingsplek wordt. Het initiatief heeft ook een ecologische waarde, want de vervallen boomgaarden worden opgeknapt. De economische waarden bestaan uit de opbrengsten uit de gaarden, die onder de leden verdeeld worden. Het is de bedoeling om samen te onderhouden en daar ook samen de vruchten te plukken.

3. Het ontwerp

Het idee is ontstaan bij de locatie ‘het Perenlaantje’, een vergeten boomgaard, waar medeoprichter Bas Broeder kwam om met zijn kinderen fruit te rapen of plukken. Omdat de gaard niet door de gemeente werd onderhouden, begon deze dicht te groeien en zakten de bomen in elkaar. Stichting Co-bomen heeft nu een gebruiksovereenkomst met de gemeente gesloten tot 2017. Het is hun streven dat de gaarden van zulke waarde worden dat ze uiteindelijk behouden zullen blijven.

Het business model is nog volop in ontwikkeling. Momenteel wordt de oogst nog gezien als een leuke bijkomstigheid, maar nog niet als doel. Op lange termijn zouden ze daar wel wat meer mee kunnen gaan doen en eventueel de opbrengst meer kunnen gaan vermarkten. Er zijn sowieso veel mogelijkheden om meer te gaan doen met de opbrengsten uit de gaarden. Op een van de locaties is een imker bereid gevonden om een paar bijenkasten neer te zetten; dat brengt dan weer honing op. Mogelijk komt er over een tijdje ergens een

kippenren te staan, dat levert dan weer eieren op. Zo zijn er nog veel manieren om te blijven uitbreiden. Daarnaast is er nog heel veel grond waarmee nog niets gedaan wordt. Ook dat zou er ook nog bij betrokken kunnen worden. Omdat een initiatief als Co-bomen er nog niet is, zijn er dus ook nog geen concurrerende initiatieven in de buurt. De oprichters worden wel steeds vaker aangesproken over hoe het loopt binnen de stichting. Als iets eenmaal goed loopt, wilt iedereen weten hoe dat werkt. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende transactievormen. Samen met de leden worden er dingen gecreëerd en de opbrengsten worden samen gedeeld. De transactiemiddelen bestaan uit geld, want ieder lid betaalt contributie, tijd, want ieder lid moet er tijd in steken en bovendien uit de oogsten uit de boomgaarden.

4. Waardepropositie

Stichting Co-bomen is ontstaan, omdat de oprichters het zonde vonden dat boomgaarden vervallen raken. Ze hebben voor deze vorm gekozen, omdat ze het belangrijk vonden dat burgers erbij betrokken raken. Als stichting kunnen ze een leden-community opzetten en met elkaar gaan samenwerken. Het initiatief is makkelijk te kopiëren en opschaalbaar. Niet alleen in Lent, maar op meerdere plekken in Nederland zullen er boomgaarden zijn die niet meer worden onderhouden door de gemeente. Daar kan dit NBM ook toegepast kunnen worden.

Er is sprake van een collectieve waardecreatie omdat Co-bomen een stichting is die samen met haar leden de boomgaarden opknappen. De betrokkenheid van de leden is iets dat de initiatiefnemers proberen te stimuleren. De gedeelde waardecreatie is onder andere de oogst uit de gaarden, maar ook het feit dat de boomgaarden weer toegankelijk zijn voor iedereen. Er zijn bankjes aangelegd en het is weer een mooie locatie geworden om te wandelen, spelen en zitten. Het NBM levert op meerdere gebieden waarden op. De oogst zorgt voor een economische waarde, met de toegankelijkheid en participatie ontstaat er een maatschappelijke waarde en omdat de vervallen gaarden zijn opgeknapt, levert het ook een ecologische waarde op.

5. Community

Er is gekozen voor een stichting, zodat er ook subsidies aangevraagd kunnen worden. Stichting Co-bomen heeft nu 125 leden en dat aantal begint te stabiliseren. Om leden te werven is er tot nu toe niet veel publiciteit gemaakt. Er is een persberichtje geweest, een flyeractie en ze hebben met een kraampje bij een historische tuin gestaan. De rest is via netwerken gegaan.

De gemeente Nijmegen is ook onderdeel van de community. De gaarden zijn eigendom van de gemeente, maar via een gebruiksovereenkomst mag stichting Co-bomen er gebruik van maken. Naast de gemeente zijn er ook andere grondeigenaren die hun grond ter beschikking stellen voor stichting Co-bomen. Deze eigenaren hebben bijvoorbeeld een groot stuk grond waar zij niets mee doen, maar dat wel moet worden onderhouden. Hier mag de stichting gebruik van maken en deze kan er bijvoorbeeld een mooie bloemenweide van maken.

De afspraken met de leden zijn erg vrijblijvend. Wanneer een lid het hele jaar niks doet en alleen zijn contributie betaalt (€ 35,- per jaar), is dat ook goed. Dat is ook zo gecommuniceerd: je mag als lid ook alleen betalen, zonder dat er iets van je wordt verlangd. De aard van de relaties tussen de deelnemers is informeel. Het is belangrijk dat het onderhoud van de boomgaard met zijn allen wordt gedaan. Nu trekken de oprichters voornamelijk de kar, maar het 'bezit' van de boomgaarden moet uiteindelijk echt iets van de leden zelf worden. Daarom proberen ze ook steeds meer te organiseren, opdat de mensen zelf de verantwoordelijkheid gaan nemen voor de boomgaarden. Langzaam komt er ook al wat input vanuit de leden.

De community speelt ook een grote rol bij het creëren van waarden. Het participatie idee, het bij elkaar brengen van de mensen, heeft een grote waarde. De meeste deelnemers komen uit dezelfde buurt. De een vindt het lekker om een dagje te rouwdouwen en de ander vindt het leuk om met de kinderen op een zonnige dag pruimen te komen plukken. Zo ben je er toch met zijn allen mee bezig en ontstaat er contact. Vaak wordt er een lunch georganiseerd en vragen leden weer anderen mensen uit de straat mee. Dat maakt dat de sociale cohesie versterkt wordt.

6. Resultaten

Het NBM heeft een duidelijke waarde voor de buurt. De deelnemers komen vaak uit dezelfde buurt en dat kan het contact versterken, vooral nu de gaarden steeds toegankelijker worden. Economisch proberen de leden met elkaar de gaarden 'te redden'. Met de contributie heeft de stichting net voldoende om alles te kunnen onderhouden. Vanwege de sociale waarde die het project heeft en de natuurlijke componenten krijgen ze daarvoor ook subsidie. Verder stimuleert Co-bomen het collectief creëren van waarden. Bij iedere activiteit komen er weer leden om samen te werken en dat proberen ze te stimuleren. Zo worden boomgaarden weer meer waard en dat pakt goed voor de buurt. Er zijn dus vooral positieve waarden. Daarnaast is de stichting inmiddels ook met negatieve waarden in aanraking gekomen. Naarmate ze groter worden, neemt de gemeente het ook steeds serieuzer. Ruimte is in Nederland nou eenmaal een schaars goed en iedereen heeft er dan weer een mening over. Er spelen veel belangen mee, vooral in gebieden waar veel gebouwd wordt, en overall moet rekening mee worden gehouden. Wat die obstakels zijn, is alleen niet overall even transparant. Hierdoor loopt een dergelijk initiatief onbewust tegen obstakels aan. Het heeft echter niet zo veel zin om daar veel tijd in te steken. De stichting ziet liever kansen en hoopt de juiste mensen aan te trekken met een positieve insteek.

7. Conclusie

Door samenwerking en gemeenschappelijk belang wordt er met Stichting Co-bomen een mooi sociaal en duurzaam initiatief gecreëerd. Het NBM wordt nog uitgebreid, waardoor het steeds levensvatbaarder wordt. Het doel is dat de boomgaarden uiteindelijk van zo grote waarde worden, dat de gebruiksovereenkomst met de gemeente in 2017 verlengt wordt. Stichting Co-bomen zou het opzetten van het NBM ook nu, een jaar later, niet anders aan hebben gepakt. Mogelijk wat minder 'de olifant in de porseleinkast' hebben gespeeld, maar

dat is achteraf. Ze hebben inmiddels geleerd wat de consequenties daarvan zijn. Uiteindelijk bestaan ze door het draagvlak, maar dat moet wel gegund worden. 'Als je het te bont maakt, kunnen ze zo de stekker uit gebruiksovereenkomst trekken en daar moet je mee oppassen' geeft dat mooi weer. Het belangrijkste bij opzetten van een dergelijk initiatief, is het ook gewoon gaan doen! Ogen open houden voor mogelijkheden. Nederland is niet altijd zo dichtgetimmerd als veel mensen denken. Het is belangrijk een beetje aan te voelen wat de samenleving zoekt en daar op in te springen. Belangrijk is dat de plannen wel in een projectplan beschreven worden en dat daar een lange-termijn visie achter zit. Er komt alles bij elkaar veel kijken bij een initiatief en dat moet wel op de juiste manier op papier komen. Het is dus van belang de juiste mensen om je heen te hebben.

Adres: p/a Terralaan 71, 6515 JN Nijmegen

Telefoon: 06-83981429

Contact: [Bas Broeder](#)

Email: bbroeder@hetnet.nl

Website: <http://www.cobomen.nl>

Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=Xg3ONq5CW84>